

Presentació

Presentation

La vitalitat del folklore és inqüestionable. Si bé és cert que determinades formes o manifestacions (que es poden classificar o agrupar per gèneres en un intent de sistematitzar-ne l'estudi) han quedat avui dia obsoletes, d'altres han agafat força amb la presència i l'ús constant que fem avui dia d'Internet i de les xarxes socials. Aquest onzè número de la revista n'és una bona mostra. Plantejat com un monogràfic sobre les llegendes contemporànies, el resultat, format per cinc articles publicats tots ells en anglès, evidencia especialment aquestes formes que van més enllà d'aquest gènere narratiu i que troben en les formes actuals de comunicació el millor espai on moure's, difondre's i expandir-se, reflectint, alhora, tot allò que ens preocupa avui dia.

The vitality of folklore is undeniable. While it is true that certain forms or manifestations - which can be classified or grouped by genres in an attempt to systematise their study - have become obsolete today, others have gained strength through the presence and constant use of the internet and social networks. The eleventh issue of this journal is a good example of this. Conceived as a monograph on contemporary legends, the result comprises five articles, all published in English. It especially illustrates forms that go beyond the narrative genre and that find an ideal space in which to move, propagate and expand in current means of communication, while at the same time reflecting everything that concerns us today.

El monogràfic s'obre amb l'article de Petr Janeček, de l'Institute of Ethnology de la Charles University de Praga: «Prague ghostlore of the late 19th century. Urban poltergeists between moral panic and vernacular spectacle», que aporta una mirada històrica. Janeček estudia l'aparició dels fantasmes als barris industrials de les classes treballadores de Praga el 1876 i el 1907 i la reacció de la classe mitjana davant d'aquest fenomen, amb una actitud ben diferent de la que mostrarien quan aquest fenomen de fantasmes (i caçafantasmes) va entrar a la cultura popular en forma de cançons, memòries i literatura.

Eda Kalmre, del Departament de Folklore de l'Estonian Literary Museum analitza a «Nature Returns: Dolphins and Dinosaurs. On Fake News, Photoshop Urban Legends and Memes during the COVID-19 Lockdown» un fenomen ben recent com són les publicacions i notícies falses que van circular per les xarxes socials durant els primers mesos de la quarantena provocada per la COVID-19 segons les quals la reducció de la contaminació tindria un efecte positiu en la natura. Kalmre centra l'atenció en l'aspecte visual i la seva relació amb el concepte de versemblança tenint en compte el context d'aquell moment i l'ús de l'humor.

L'aportació de Theo Meder, del Meertens Instituut d'Amsterdam, parteix de la seva experiència personal. A «THE NIGERIAN SCAM 2.0. How an improved online scam trick made an unsuspecting Dutch man over 20.000 euros poorer» explica detalladament un cas d'estafa operat a Facebook a causa del qual una persona va perdre una suma considerable de diners. Meder ressegueix i documenta aquest cas, des de la petició d'amistat a Facebook d'un suposat advocat britànic fins a l'adver-

The monograph opens with an article by Petr Janeček of the Institute of Ethnology at Charles University in Prague, “Prague Ghostlore of the Late 19th Century: Urban Poltergeists between Moral Panic and Vernacular Spectacle”, which provides a historical perspective on the topic. Janeček examines the appearance of ghosts in industrial working-class neighbourhoods in Prague in 1876 and 1907 and discusses how the middle classes reacted to this phenomenon with a very different attitude than when ghosts (and ghost hunters) entered popular culture in the form of songs, memoirs and literature.

In “Nature Returns: Dolphins and Dinosaurs – On Fake News, Photoshop Urban Legends and Memes during the COVID-19 Lockdown”, Eda Kalmre of the Folklore Department at the Estonian Literary Museum analyses a very recent phenomenon. The article addresses posts and fake news circulating on social networks in the initial months of the COVID-19 quarantine claiming that reduced pollution would have a positive effect on nature. Kalmre focuses on the visual and its relationship with the concept of verisimilitude, taking into account the context of that unusual time and the use of humour.

The contribution of Theo Meder of the Meertens Instituut in Amsterdam is based on his own personal experience. In “THE NIGERIAN SCAM 2.0: How an Improved Online Scam Trick Made an Unsuspecting Dutchman Poorer by More Than 20,000 Euros”, Meder examines in detail the case of a Facebook scam in which a person lost a considerable amount of money. The article summarises and documents the case from the Facebook friend request of a supposed British lawyer to a warning

tència de l'estafa que, malauradament, la víctima no va veure a temps.

Des de la University of Athens de Grècia, Aphrodite-Lidia Nounanaki i Rea Kakampoura presenten «Localised' and 'unlocated' contemporary legends and their function on the Greek internet» on analitzen com les llegendes gregues actuals que circulen per la xarxa no porten associat un lloc concret. Aquests relats, representats habitualment com a incidents terrorífics patits per persones aleatòries en moments i llocs no especificats, han perdut, doncs, la seva connexió espacial. Les autores es pregunten quin sentit té aquesta pèrdua i si això afecta l'impacte que poden tenir aquestes històries.

Finalment, tanca el monogràfic Emili Samper Prunera de la Universitat Rovira i Virgili amb «Politics, folklore and humour: the case of Sant Esteve de les Roures» on analitza una de les reaccions que es van produir després dels fets de l'1 d'octubre del 2017 a Catalunya, amb les càrregues i la violència exercida pels cossos policials a la ciutadania que volia votar en el referèndum d'autodeterminació. Fruit d'un error de la Guàrdia Civil, va néixer el poble de Sant Esteve de les Roures, que va tenir una existència efímera, exclusivament virtual, però molt activa i que mostra l'ús catàrtic que pot tenir l'humor en situacions conflictives.

Aquest onzè número inclou cinc ressenyes que recullen una tipologia diversa d'obres recents d'interès per als estudiosos de la literatura popular. D'aquesta manera, s'analitzen les publicacions següents: *Folklore Concepts: Histories and Critics* de Dan Ben-Amos (2020), *Cuentos del Sáhara Argelino recogidos por el P. Yves Alliaume* de Francisco Moscoso (2021), *Catalogue of Galician Folktales* de Camiño Noia (2021), *Manual d'oralitat en set jornades i set contes* de Roser Ros

regarding the scam, which the victim unfortunately did not see in time.

Aphrodite-Lidia Nounanaki and Rea Kakampoura of the University of Athens in Greece, present "Localised' and 'Unlocated': Contemporary Legends and Their Function on the Greek Internet", which analyses how modern-day Greek legends on the internet have no specific location associated with them. These stories, usually represented as terrifying incidents involving random people at unspecified times and places, have lost their spatial connection. The authors contemplate what this loss means and whether it affects the impact these stories can have.

Lastly, Emili Samper Prunera of Rovira i Virgili University in Catalonia closes the monograph with "Politics, Folklore and Humour: The Case of Sant Esteve De Les Roures", which analyses one of the reactions to the events of 1 October 2017 in Catalonia, when police forces perpetrated assaults and violence against citizens who wanted to vote in the referendum on Catalan self-determination. Through an error made by the Guardia Civil, the village of Sant Esteve de les Roures was born into an ephemeral and exclusively virtual existence. The village, though non-existent, was nevertheless very active, illustrating the effect humour can have in situations of conflict.

This eleventh issue includes five reviews covering a diverse range of recent works of interest to scholars of popular literature. The publications analysed are *Folklore Concepts: Histories and Critics* by Dan Ben-Amos (2020), *Cuentos del Sáhara Argelino recogidos por el P. Yves Alliaume* (Stories collected by Father Yves Alliaume in the Algerian Sahara) by Francisco Moscoso (2021), *Catalogue of Galician Folktales* by Camiño Noia (2021), *Manual d'oralitat*

(2020) i *Corpus de fraseologia de les Illes Balears* de Bàrbara Sagrera (2019).

Quant a la crònica d'esdeveniments acadèmics relacionats amb la literatura popular, aquest número inclou la descripció del III Congreso Internacional «Poéticas de la Oralidad» (8-12/11/2021), la Jornada de la Càtedra Baixeras dedicada a «Mirades interdisciplinàries sobre la llegenda i el mite» (9-10/11/2021), la XVI Trobada del Grup d'Estudis Etnopoètics celebrada a Girona i dedicada a «La representació etnopoètica del mal» (11-13/11/2021) i, finalment, l'acte d'homenatge a Josep Massot i Muntaner amb motiu del seu 80è aniversari celebrat a l'Institut d'Estudis Catalans (13/12/2021).

No podem tancar aquesta presentació sense tenir, precisament, unes paraules de record al pare Massot que el 24 d'abril del 2022 ens deixava orfes de la seva saviesa i bonhomia, com encertadament diu Caterina Valriu a la darrera crònica. Des de l'equip editorial de la revista ens sumem al dol per la seva pèrdua i a l'homenatge pòstum dedicant aquest número de la revista a la seva memòria. Membre del comitè científic des del primer dia, Josep Massot i Muntaner va acceptar amb agraïment aquesta tasca i també ens ha acompanyat, amb el seu mestratge i amb la seva saviesa, en aquesta mateixa publicació amb l'article «Cartes de Palmira Jaquetti a Rafael Patxot i Jubert (1938–1939)» que curosament va preparar per al número 9, publicat el 2020. La seva pèrdua ens deixa un gran buit intel·lectual i afectiu, però la seva autoexigència per fer la feina ben feta és un valor que ens acompanyarà sempre.

EMILI SAMPER PRUNERA
Universitat Rovira i Virgili

en set jornades i set contes (Manual of orality in seven seminars and seven stories) by Roser Ros (2020) and *Corpus de fraseologia de les Illes Balears* (Corpus of phraseology of the Balearic Islands) by Bàrbara Sagrera (2019).

This issue also chronicles academic events related to popular literature, including a description of the Third International Poetics of Orality Conference (8-12/11/2021), the Baixeras Chair conference on the topic of “Interdisciplinary Perspectives on Legend and Myth” (9-10/11/2021), the 16th Ethnopoetic Studies Group meeting held in Girona dedicated to “The Ethnopoetic Representation of Evil” (11-13/11/2021), and lastly, a tribute to Josep Massot i Muntaner on the occasion of his 80th birthday held at the Institute for Catalan Studies (13/12/2021).

This introduction would be incomplete without a few words in remembrance of Father Massot, who on 24 April 2022 left us orphans of his wisdom and kindness, as Caterina Valriu rightly says in the final chronicle. The journal's editorial team shares in the grief of his loss and dedicates this issue of the journal to his memory. Josep Massot i Muntaner was a member of the scientific committee from the first day, a task he gratefully accepted. He also shared with us his mastery and wisdom in this publication with the article “Letters from Palmira Jaquetti to Rafael Patxot i Jubert (1938–1939)”, which he thoughtfully prepared for issue 9, published in 2020. His loss leaves us with a great intellectual and emotional void, but his commitment to a job well done is a value that will always be with us.

Emili SAMPER PRUNERA
Rovira i Virgili University